

# Ecologische beoordeling locatie Watercampus te Leeuwarden

<b>Doel</b>	De ecologische toetsing van de locatie Watercampus te Leeuwarden volgens de vigerende natuurwetgeving.
<b>Opdrachtgever</b>	Gemeente Leeuwarden
<b>Referentie</b>	Stoker, O. 2011. Ecologische beoordeling locatie Watercampus te Leeuwarden. A&W-notitie 1790 Watercamp.11. Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden.
<b>Projectcode</b>	1790wcp.11
<b>Status</b>	Definitief
<b>Datum</b>	20 juli 2011
<b>Projectleider</b>	P. Biezenaar
<b>Autorisatie</b>	R. Strijkstra

---

## Inhoud

1. Inleiding
  2. Situatieschets en plannen
  3. Gebiedsbescherming en beoordeling
  4. Soortbescherming en beoordeling
  5. Conclusies
- Literatuur



**Altenburg & Wymenga** ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2

Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden

tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740

email [info@altwym.nl](mailto:info@altwym.nl)

website: [www.altwym.nl](http://www.altwym.nl)



*Foto 1 en 2.  
Impressies van het plangebied (foto's A&W 2011).*

## 1. Inleiding

De gemeente Leeuwarden is voornemens een voormalig bedrijventerrein beschikbaar te stellen voor de realisatie van de Watercampus. Op dit moment bevindt de planvorming zich in de fase van ontwikkeling en voorbereiding. In dit verband is ecologisch onderzoek nodig in het kader van de daarvoor geldende richtlijnen (Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en Flora- en faunawet). Gemeente Leeuwarden heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het doel van dit onderzoek is een ecologische quickscan, waarin de effecten van de plannen worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Nota Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en faunawet. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (Ecologische Basiskaart gemeente Leeuwarden, verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Ten tweede is op 5 juli 2011 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de mogelijkheden voor aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

## 2. SITUATIESCHETS EN PLANNEN

### Huidige situatie

Het plangebied betreft een perceel, in de bebouwde kom van Leeuwarden, dat is gelegen tussen de spoorlijn van traject Leeuwarden-Groningen (noordzijde van het plangebied), de Oostergoweg (oostzijde) en de Potmarge (zuidzijde). Het plangebied is ongeveer 2 ha groot. De gebouwen van de vorige gebruiker zijn recentelijk afgebroken en de grond is geëgaliseerd. Het plangebied bevat geen bomen en er is geen oppervlaktewater aanwezig.

### Inrichtingsplan

Het herinrichtingsplan bestaat uit de realisatie van een gebouwencomplex. In de eerste fase zal het gaan om een bruto vloeroppervlakte van 11.000 m<sup>2</sup>. Voor het herinrichtingsplan worden geen bomen rond het terrein verwijderd.

### 3. Gebiedsbescherming en beoordeling

#### Natuurbeschermingswet

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Grootte Wielen dat op ongeveer 4,5 km ten noordoosten van het plangebied ligt. Dit Natura 2000-gebied is aangewezen voor verscheidene habitattypen en soorten, waarvoor in het ontwerpbesluit instandhoudingsdoelen zijn opgesteld. Het betreft onder andere 'meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden', 'blauwgrasland', Bittervoorn, Meervleermuis, Porseleinhoen, Kolgans en Grutto.

Vanwege de relatief grote afstand tot het plangebied, het gebruik van tussenliggend gebied en de beperkte aard en omvang van de ingreep, kan worden geconcludeerd dat dit Natura 2000-gebied en de voor dit gebied aangewezen natuurwaarden buiten de invloedssfeer van de beoogde ingreep liggen. Om deze redenen veroorzaken de plannen geen conflict met de Natuurbeschermingswet.

#### Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Nabijgelegen (P)EHS gebieden zijn de Grootte en Kleine Wielen die op een afstand van ongeveer 4 km ten noordoosten van het plangebied liggen.

Gezien de relatief grote afstand en de beperkte aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op de (P)EHS worden uitgesloten. Om deze redenen veroorzaakt de realisatie van het gebouwencomplex geen conflict met de regelgeving omtrent (P)EHS.

#### Overige vormen van gebiedsbescherming

Behalve de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook ten aanzien van natuurwaarden worden beschermd via andere regelgeving, bijvoorbeeld het streekplan. Het plangebied en de directe omgeving ervan zijn niet beschermd door deze overige vormen van gebiedsbescherming.

### 4. Soortbescherming en beoordeling

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Leeuwarden. Het bestaat uit een recentelijk bewerkte grond waar pioniervegetatie als grassen en kruiden groeien. Hieronder is per soortgroep besproken welke wettelijk beschermde soorten (mogelijk) in het plangebied of in de nabije omgeving van het plangebied voorkomen.

#### Planten

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De huidige begroeiing bestaat voornamelijk uit grassen en kruiden. Omdat de grond recentelijk nog bewerkt is, worden in het plangebied geen beschermde plantensoorten verwacht. De plannen veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde plantensoorten.

### Ongewervelde diersoorten

Gezien de verspreidingsgegevens en de ecologische randvoorwaarden die wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten aan hun omgeving stellen, wordt verwacht dat in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten voorkomen (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters et al. 2004, Timmermans et al. 2004, Bos et al. 2006, EIS et al. 2007, Bouwman et al. 2008, Biezenaar & Miedema 2010). Om deze redenen veroorzaken de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van ongewervelde diersoorten.

### Vissen

Door het ontbreken van oppervlaktewater binnen het plangebied zijn er geen beschermde vissoorten aanwezig. Om deze reden veroorzaakt de realisatie van het gebouwencomplex geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde vissoorten.

### Amfibieën

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van enkele licht beschermde soorten, zoals Gewone pad en Bruine kikker (Creemers & Van delft 2009, Van Delft *et al.* 2010). Door het ontbreken van oppervlaktewater is het plangebied niet geschikt als voortplantingsbiotoop voor deze soorten. Wel is het eventueel mogelijk dat deze soorten het plangebied gebruiken als landbiotoop. In de omgeving is veel alternatief landbiotoop beschikbaar. Bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling geldt voor licht beschermde (amfibieën)soorten een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze redenen veroorzaken de plannen voor de realisatie van een gebouwencomplex geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde amfibieënsoorten.

Er komen geen middelzwaar en zwaar beschermde amfibieënsoorten voor in de omgeving van het plangebied (Creemers & Van delft 2009, Van Delft *et al.* 2010, Biezenaar & Miedema 2010). Deze soorten worden ook niet in het plangebied verwacht. Om deze redenen veroorzaken de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van middelzwaar en zwaar beschermde amfibieënsoorten.

### Reptielen

In de omgeving van het plangebied komen geen reptielen voor (van Delft *et al.* 2010, Biezenaar & Miedema 2010). Ook voldoet het plangebied niet aan de habitateisen van deze soorten. Om deze redenen worden geen reptielen verwacht in het plangebied en veroorzaken de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van reptielen.

### Vogels

Door de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom van Leeuwarden worden geen weidevogels in het plangebied verwacht. Door de afwezigheid van opgaande begroeiing in het plangebied is hier geen broedgelegenheid voor andere vogelsoorten aanwezig. Het is niet uit te sluiten dat jaarlijks enkele vogels van stad en park tot broeden komen in struiken en bomen rond het plangebied, zoals Merel, Koolmees en Roodborst.

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van

broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels rond het plangebied te voorkomen. Werkzaamheden (bijvoorbeeld het bouwrijp maken van het terrein) buiten het broedseizoen uitvoeren, is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden verstoord. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld zandhopen en de opslag van bouwmaterialen niet dagenlang te laten liggen. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, die indicatief is en niet uitputtend. Nestplaatsen van soorten die op deze lijst staan zijn niet binnen en nabij het plangebied aangetroffen tijdens het veldbezoek. Om die reden veroorzaakt de realisatie van het gebouwencomplex geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen.

#### *Samenvattend*

De beoogde herinrichting van het plangebied veroorzaakt geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels, mits verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen. Hierboven is beschreven hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

#### Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt sinds 26 augustus 2009, dat een ontheffing op basis van het wettelijke belang 'Ruimtelijke ontwikkeling' niet meer wordt verleend. Bij mogelijke conflicten met de Flora- en faunawet moeten daarom zoveel mogelijk maatregelen worden getroffen om negatieve effecten tegen te gaan. Vanwege deze specifieke aandacht wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de volgende paragraaf aan bod.

Er zijn volgens de verspreidingsgegevens tien verschillende vleermuissoorten in de gemeente Leeuwarden waargenomen (Vos 2007, Biezenaar & Miedema 2010). Deze zijn: Gewone baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Tweekleurige vleermuis, Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

### *Verblijfplaatsen*

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het plangebied zijn voor vleermuizen geen potentieel geschikte locaties voor verblijfplaatsen aanwezig, omdat gebouwen en oude bomen met schuilmogelijkheden ontbreken. Om deze redenen veroorzaken de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen.

### *Foerageergebied*

Het plangebied kan dienst doen als foerageergebied voor een aantal van de bovengenoemde vleermuissoorten die in stedelijke omgeving jagen, zoals Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Tijdens en na de uitvoering van ruimtelijke ontwikkeling zal het plangebied waarschijnlijk nauwelijks minder geschikt zijn als foerageergebied dan in de huidige situatie. In de directe omgeving van het plangebied is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om deze reden mag worden geconcludeerd, dat de functionele leefomgeving van de in de omgeving mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied gewaarborgd blijft. De plannen veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van foerageergebied van vleermuizen.

### *Vliegroutes*

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen om zich te oriënteren meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oevers van) sloten en straatpatronen. Dergelijke doorgaande structuren zijn in de directe omgeving van het plangebied aanwezig, zoals de Potmarge en de opgaande begroeiing langs de randen van het plangebied. Door de plannen zullen deze lijnvormige structuren ongewijzigd blijven. Bovendien zullen voor de realisatie van de Watercampus geen lichtbronnen nabij de Potmarge worden geplaatst, waardoor extra lichtverstoring van deze mogelijk aanwezige vliegroute wordt voorkomen. Om deze redenen veroorzaken de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen.

### *Samenvattend*

De plannen veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

### *Overige zoogdiersoorten*

#### *Licht beschermde zoogdiersoorten*

In de omgeving van het plangebied komen verscheidene licht beschermde zoogdiersoorten voor, zoals Egel, Mol en verschillende (spits)muisensoorten ([www.zoogdieratlas](http://www.zoogdieratlas.nl), [www.waarneming.nl](http://www.waarneming.nl)). Het valt te verwachten dat enkele van deze soorten ook in het plangebied geschikt leefgebied hebben gevonden. Voor licht beschermde zoogdiersoorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de realisatie van het gebouwencomplex, veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde zoogdiersoorten.

#### *Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten*

Er komen geen middelzwaar beschermde zoogdiersoorten voor in de omgeving van het plangebied, mogelijk met uitzondering van Steenmarter (Biezenaar & Miedema). Deze soort laat gedurende de laatste decennia een uitbreiding van het leefgebied zien, waarbij stedelijk gebied niet wordt geschuwd. Verblijfplaatsen van Steenmarter zijn niet aanwezig in het plangebied door het ontbreken van gebouwen of andere schuilplaatsen. Het is niet uitgesloten dat het plangebied deel uitmaakt van het foerageergebied van Steenmarter. In de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om deze reden kan geconcludeerd worden dat de plannen geen conflict veroorzaken met de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter en andere middelzwaar beschermde zoogdiersoorten.

#### *Zwaar beschermde zoogdiersoorten*

Er komen geen zwaar beschermde zoogdiersoorten in de omgeving van het plangebied voor (exclusief vleermuizen). Door de aard en de ligging van het plangebied worden deze soorten ook niet verwacht. Om deze redenen veroorzaken de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van zwaar beschermde zoogdiersoorten.

#### *Samenvattend*

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van de 'overige zoogdiersoorten'.

## **5. Conclusies**

De realisatie van het gebouwencomplex veroorzaakt geen conflicten met wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet, EHS en overige vormen van gebiedsbescherming).

De realisatie van het gebouwencomplex veroorzaakt geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde soorten, mits tijdens de uitvoering van de werkzaamheden geen broedende vogels en hun nesten worden verstoord.



## Literatuur

- Biezenaar, P., H. Miedema 2010. Ecologische Basiskaart gemeente Leeuwarden. A&W-rapport 1466. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, [www.naturalis.nl/eis](http://www.naturalis.nl/eis).
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red.)(RAVON) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2010. Waarnemingenoverzicht 2009. RAVON 38, jaargang 12 nummer 4; 78-98. RAVON, Nijmegen.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, [www.naturalis.nl/eis](http://www.naturalis.nl/eis)
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, [www.naturalis.nl/eis](http://www.naturalis.nl/eis).
- Vos, S. (redactie) 2007. Werkatlas Zoogdieren in Fryslân – verspreiding 1990-2006. Provincie Fryslân, Leeuwarden.

### Geraadpleegde internetsites

[www.zoogdieratlas.nl](http://www.zoogdieratlas.nl)  
[www.waarneming.nl](http://www.waarneming.nl)